

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องความต้องการเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจของสถาบันราชภัฏธนบุรี มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะนำเสนอเป็นลำดับ ดังนี้

1. ความหมายและความสำคัญของความต้องการ
2. แรงจูงใจ และผลที่เกิดขึ้น
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายและความสำคัญของความต้องการ

มาสโลว์ (Abrshsm H. Maslow, 1971) ทฤษฎีของมาสโลว์ที่เชื่อว่า "ทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ" (Maslow's hierarchy of needs theory) แบ่งเป็น 7 ลำดับขั้นดังต่อไปนี้

ลำดับที่ 1 ความต้องการทางกาย (Physiological needs) คือ ความต้องการตอบสนอง ความหิวกระหาย ความเหนื่อย ความง่วง ความต้องการทางเพศ ความต้องการจับถ้าย ความต้องการหายใจ

ลำดับที่ 2 ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) คือ ความต้องการความคุ้มครอง ปกป้องรักษา ความอบอุ่น ความรู้สึกว่าปราศจากอันตราย

ลำดับที่ 3 ความต้องการความเป็นเจ้าของ และความรัก (Belonging needs and Love needs) คือ ความอยากมีเพื่อน มีพวกพ้อง มีกลุ่ม มีครอบครัว และมีคนรัก

ลำดับที่ 4 ความต้องการเป็นที่ยอมรับยกย่อง และเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem needs) คือ ความอยากมีชื่อเสียง มีหน้ามีตา มีคนยกย่องเลื่อมใส มีความเด่นดัง ต้องการให้คนอื่นมีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตน

ลำดับที่ 5 ความต้องการใฝ่รู้ใฝ่เรียน (Need to know and understand) เป็นความอยากรู้ อยากเข้าใจ อยากมีความสามารถ อยากมีประสบการณ์ซึ่งนำไปสู่การประดิษฐ์ คิดค้น วิเคราะห์วิจัย เพื่อให้ได้คำตอบในเรื่องราวต่าง ๆ

ลำดับที่ 6 ความต้องการทางสุนทรีย์ (Aesthetic needs) เป็นความต้องการเพื่อความดี ความงาม ความละเอียดอ่อนทางจิตใจ และคุณธรรม

ลำดับที่ 7 ความต้องการที่จะใช้ศักยภาพสูงสุดของ (Selfactualization needs) เป็นความต้องการเสริมเติมเต็ม และใช้ศักยภาพสูงสุดของตนเพื่อความรู้สึกสำเร็จในชีวิต และเพื่อพัฒนาความรู้สึกในคุณค่าของตน บุคคลที่บรรลุถึงขั้นนี้มักเข้าถึงปรัชญาชีวิต และตระหนักในชีวิตได้ด้วยตนเอง

การที่มนุษย์ทุกคนต้องการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นตรงกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ คือ ในลำดับที่ 4 คือความต้องการเป็นที่ยอมรับยกย่องจากผู้อื่น ไม่ว่าจะ เป็นบิดา มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อน ผู้ร่วมงาน และคนในสังคม ซึ่งต้องการให้บุคคลเหล่านี้ยอมรับว่าเรามี การศึกษา มีความรู้ความสามารถ เพื่อประกอบกิจกรรมต่าง ๆ และความไว้นือเชื่อใจว่าเราทำ กิจกรรมนั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในลำดับที่ 5 คือความต้องการใฝ่รู้ใฝ่เรียน เป็นผลมาจากการ ศึกษาชั้นก่อน คือระดับปริญญาตรี เนื่องจากผู้ศึกษาต้องการที่จะรู้อย่างถึงแก่นของสิ่งที่ศึกษาใน ขั้นต้น เพื่อให้เกิดความกระจ่าง แล้วสามารถนำความรู้ความสามารถที่ได้รับมาใช้ในชีวิต ประจำวัน และในลำดับที่ 7 คือความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ เพราะการที่คนจะศึกษาต่อระดับ ปริญญาโทย่อมมีความต้องการประสบความสำเร็จในด้านการศึกษาหรือได้รับว่าบัณฑิต ดังนั้นการ จบการศึกษาไม่ว่าขั้นใดระดับใดก็ตาม ก็ถือว่าประสบความสำเร็จแล้ว เพราะขึ้นอยู่กับว่าผู้ต้องการ ศึกษา มีความต้องการที่จะจบในระดับใด ขั้นนั้นก็ถือว่าเป็นการศึกษาที่ประสบความสำเร็จของ บุคคลนั้นแล้ว

แรงจูงใจและผลที่เกิดขึ้น

สมิท และวิลเลียม (Smith and William, 1958) อธิบายว่า แรงจูงใจในบุคคลเกิดจาก ปัจจัย 2 ประการ ได้แก่ ความคิดหวังที่จะไปให้ถึงเป้าหมาย และการที่มีค่านิยมในเป้าหมายนั้น ๆ คำอธิบายนี้อาจเปรียบเทียบได้กับคำพูดของคนบางคนที่ว่า "ถ้าฉันพยายามเต็มที่ ฉันจะทำสำเร็จ หรือไม่" กล่าวโดยสรุป ได้ว่า ถ้าบุคคลมีความคาดหวังที่จะไปให้ถึงเป้าหมาย และเป้าหมายนั้น เป็นเป้าหมายที่บุคคลชอบ พอใจ สรรพคุณ มองเห็นคุณค่า พร้อมปฏิบัติเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งนั้น จะเป็นแรงจูงใจให้เกิดพฤติกรรมที่เข้มข้นแก่บุคคลได้

จากผลการศึกษาค้นคว้าของ เบนจามิน เอช. บลูม และคณะ (Benjamin H. Bloom and others, 1956) สรุปว่าผลการศึกษจะทำให้บุคคลมีการเปลี่ยนแปลง 3 ด้านคือ

1. ด้านสติปัญญา (Cognitive Domain) เป็นการเปลี่ยนแปลงในเรื่องความรู้ความจำหรือ ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ เช่น มีความรู้มากขึ้น มีความคิดความอ่านดีขึ้น

2. ด้านจิตใจ (Affective Domain) เป็นการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการจูงใจความรู้สึก ค่านิยม และคุณธรรมต่าง ๆ เช่น มีความเชื่อมั่นมากขึ้น มีความรับผิดชอบดีขึ้น มีความหนักแน่นรอบคอบยิ่งขึ้น รักที่จะเรียน รักที่จะรู้มากขึ้น ใฝ่ในความดี ความ ยุติธรรม รักษาความงามความเป็นระเบียบ เป็นต้น
3. ด้านทักษะ (Psychomotor Domain) เป็นการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับพฤติกรรมภายนอก หรือในด้านการปฏิบัติตนเอง โดยมีความคล่องแคล่ว มีความชำนาญในการกระทำสิ่ง ต่าง ๆ เช่นทำงานได้รวดเร็วขึ้น มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ผู้ศึกษาต่อก็มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ตนมีสติปัญญาที่ดีขึ้น มีความรู้เกี่ยวกับวิชาที่เรียน มีทักษะและความชำนาญในด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ประกอบอาชีพได้ อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ดังนั้นจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา จึงมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 ด้าน ดังกล่าว และการเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 ด้านนี้จะต้องเปลี่ยนไปในลักษณะที่สมดุลไม่เน้นหนักเพียง ด้านใดด้านหนึ่ง และละเลยด้านอื่นเสีย เช่น เน้นแต่เพียงความรู้ ทฤษฎีหรือเนื้อหาวิชา จนกระทั่ง ละเลยด้านจิตใจ คุณธรรมความดี หรือละเลยปฏิบัติหรือการนำความรู้ไปใช้ในสภาพที่เป็นจริงเป็น ปัญหาอยู่ในทุกวันนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิริยา จงรักษ์สัตย์ (2537) ศึกษาเรื่องความต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท คณะ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ : กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า

ประชาชนในอำเภอเมืองเชียงใหม่ มีความต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ในคณะ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สาขาต่าง ๆ แตกต่างกัน ตามอาชีพ โดยประชาชนในอำเภอ เมืองเชียงใหม่ มีความต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทในสาขาบริหารธุรกิจมากกว่าสาขาอื่น สาขารองลงมาที่กลุ่มนักศึกษา ปีที่ 4 และกลุ่มข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจต้องการศึกษา ได้แก่ สาขาพัฒนาสังคม แต่สาขารองลงมาที่กลุ่มพนักงานองค์กรเอกชนและกลุ่มเจ้าของกิจการ ต้องการศึกษา ได้แก่ สาขาเศรษฐศาสตร์ โดยมีเหตุผลในการศึกษาต่อ เพื่อเพิ่มพูนความรู้เฉพาะ ด้าน เพื่อเพิ่มวุฒิการศึกษา และเพื่อจะได้รับการยอมรับจากสังคมในด้านความรู้ความสามารถ

ประชาชนในอำเภอเมืองเชียงใหม่ มีทัศนคติต่อการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทแตกต่างกันตามอาชีพ ในด้านประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ด้านโปรแกรมการศึกษา ด้านหน่วยกิตและ ค่าใช้จ่าย และด้านอื่น ๆ โดยรวมมีทัศนคติเห็นด้วยอย่างยิ่งเพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถในการ

ทำงาน พัฒนาความคิดให้กว้างไกล เพิ่มเครดิตในสายตาของบุคคลภายนอก และความสามารถวิเคราะห์ปัญหาและแก้ไขปัญหา ส่วนใหญ่ต้องการศึกษาปริญญาโทภาคพิเศษมากกว่าภาคการศึกษาภาคปกติเพราะไม่ต้องลาออกจากงาน

รังสรรค์ แสงสุข และคณะ (2544) ศึกษาเรื่องเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษามีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยมีเหตุจูงใจด้านลักษณะสถาบันอยู่ในระดับมากที่สุด และมีเหตุจูงใจระดับมาก รองลงมาได้แก่ ด้านสังคม ด้านการประกอบอาชีพ และด้านความสนใจของตนเอง ส่วนเหตุจูงใจในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น

2. นักศึกษามีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาเปรียบเทียบตามตัวแปร เพศ อายุ สถาบันที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี สาขาที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี สาขาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาโท ประสบการณ์ในการทำงาน และรายได้ปัจจุบัน

2.1 นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านลักษณะสถาบันและด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น

2.2 นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้าน

2.3 นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีจากสถาบันที่ต่างกันมีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านลักษณะสถาบัน

2.4 นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี สาขาที่ต่างกัน มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้าน

2.5 นักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาโทสาขาที่ต่างกัน มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้าน

2.6 นักศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านลักษณะสถาบันและด้านความสนใจของตนเอง

- 2.7 นักศึกษาที่รายได้ปัจจุบันต่างกัน มีเหตุจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านลักษณะสถาบัน ด้านการประกอบอาชีพ ด้านความสนใจของตนเอง

รัศมี พรตเจริญ (2543) ศึกษาเรื่องการสำรวจความคิดเห็นของศึกษาปริญญาโท สาขาวิทยบริการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ต่อการเรียนการสอนทางไกล ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการ และทุกสาขาวิชา ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ระบบการเรียนการสอนทางไกล ไม่มีความแตกต่างกับการเรียนการสอนภายในชั้นเรียน ที่ผู้บรรยายกับผู้เรียนอยู่ในห้องเดียวกัน

2. นักศึกษาปริญญาโทส่วนใหญ่เห็นว่าการจัดการศึกษาการเรียนการสอนทางไกลนั้นเหมาะสมคืออยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการใช้สื่อผ่านโทรทัศน์ การใช้ตำรา ห้องสมุด การมีอาจารย์ผู้ช่วยและผู้ช่วยอาจารย์

3. ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญในการเรียนการสอนทางไกล ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องระบบสัญญาณ และความล่าช้าของตำราที่ส่งมาไม่ทันความต้องการของนักศึกษา

4. นักศึกษาปริญญาโท ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าอาจารย์ผู้บรรยายมีความพร้อมในด้านวิชาการ และมีความสามารถที่จะใช้สื่อได้เหมาะสม ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. เกี่ยวกับเรื่องการนำคอมพิวเตอร์มาช่วยในการเรียนการสอนยังมีอุปสรรคบางประการ เช่น นักศึกษายังไม่เป็น จำนวนเครื่องมีน้อย และยังไม่มีความพร้อมในด้านการศึกษาเพียงพอสำหรับนักศึกษา

6. เกี่ยวกับเรื่องห้องสมุดยังขาดตำราที่นักศึกษาต้องการ และการอำนวยความสะดวกยังไม่ดีพอ

ศูนย์สารสนเทศ สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2545) ได้ทำการสรุปข้อมูลสถิติบัณฑิตศึกษา ในระยะปีการศึกษา 2540 – 2544 มีผลการศึกษาพบว่า สถาบันอุดมศึกษาที่มีความพยายามในการผลิตบัณฑิตให้มีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของตลาดแรงงาน ในช่วงปีการศึกษา 2539 – 2543 อัตราเพิ่มของผู้สำเร็จการศึกษาในระดับต่ำกว่า ปวส. ปริญญาตรี ระดับประกาศนียบัตร บัณฑิตปริญญาโท และปริญญาเอก มีเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ 27 ร้อยละ 7 ร้อยละ 5 ร้อยละ 20 และร้อยละ 10 ตามลำดับ และพบว่าในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ผู้สำเร็จการศึกษามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ในระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต และระดับปริญญาเอก อัตราการเปลี่ยนแปลงของผู้สำเร็จการศึกษาไม่มีแนวโน้มที่ชัดเจน โดยเฉพาะในระดับปริญญาเอก